

Hoge beschermingswaarden en biodiversiteit: identificatie, beheer en opvolging

De FSC standaards voor bosbeheer bevatten vele vereisten voor de bescherming van milieukundige waarden en enige negatieve impacts alsook voor het beheer van kritiek belangrijke bosgebieden, beter gekend als 'bossen met hoge beschermingswaarde' (Eng. High Conservation Value Forests of kortweg HCVFs).

Hoe biodiversiteit en hoge beschermingswaarden beheren

Er zijn 3 simpele stappen om biodiversiteit en kritisch belangrijke bossen te onthullen: identificatie, beheer en opvolging:

Alle bossen zijn waardevol... maar sommige hebben extra kritieke milieukundige en sociale waarden die speciale aandacht vereisen. Deze worden bossen met hoge beschermingswaarde genoemd.

Beoordeel uw bos voor biodiversiteit en hoge beschermingswaarde

Stel een bosbeheerplan op dat biodiversiteit en hoge beschermingswaarden omvat

Blijf controleren dat u beschermt wat u gepland had te beschermen

Ontdek wat u heeft en waar het gelegen is. bespreek dit met anderen

Gebaseerd op wat je identificeerde:
 - beslis uw prioriteiten voor bescherming
 - identificeer de grootste obstakels
 - beslis welke acties ondernomen moeten worden
 - onderneem deze acties!

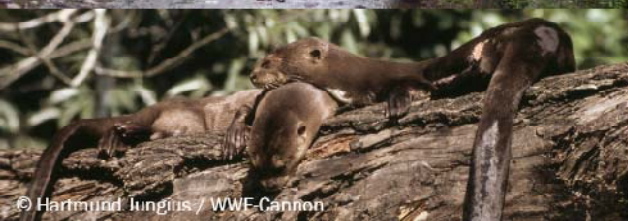
Indien nodig, gebruik dan uw opvolgingsresultaten – en elke nieuwe wetenschappelijke informatie – om uw beheerplan te herzien.

Het hebben van bossen met hoge beschermingswaarde betekent niet dat u de hele oppervlakte moet veranderen in een beschermingsgebied!

Wat u zal beslissen te doen is afhankelijk van de kritieke waarden die u identificeert, en het soort van bosbeheer dat u

© Dovetail Partners

© Hartmut Jungius / WWF-Cannon

© Chris Wilkes

Hou het eenvoudig!

Beoordelingen van hoge beschermingswaarden, van milieukundige impacts en acties om behoud te promoten moeten “aangepast zijn aan de schaal en intensiteit van uw bosbouwonderneming”. Van kleine en laag intensieve ondernemingen wordt verwacht dat ze minder tijd en middelen spenderen aan een beoordeling dan grote operaties met veel impact. Als uw onderneming klein is of weinig intensief, hou het dan eenvoudig!

STAP 1 IDENTIFICATIE

Identificatie

De eerste stap is om zeker te zijn van wat er aanwezig is in uw bos, en waar het zich bevindt. Dit omvat het achterhalen of uw bos – of een deel ervan- hoge beschermingswaarden bezit.

U moet een beoordeling van het bos uitvoeren. Voor zeer kleine bossen of bossen waar de intensiteit van exploitatie en ingrepen laag is, kan deze beoordeling eenvoudig gehouden worden. Overleg maakt een belangrijk deel uit van elke beoordeling, zeker voor het identificeren van hoge beschermingswaarden: u zal dus moeten overleggen met de lokale bevolking en experts.

Uw beoordeling moet een antwoord geven op het volgende:

Soorten: Zijn er enige zeldzame, bedreigde diersoorten (bv. soorten die door nationale wetten beschermd worden)? Welke zijn het en waar komen ze voor?
Bossen met hoge beschermingswaarde: Als er vele van deze soorten voorkomen (“significante concentraties”), wordt het bos waarschijnlijk beschouwd als bos met hoge beschermingswaarde.

Ecosystemen/Habitats: Zijn er enige speciale of ongewone vegetatietypes (bv. types van bos, moeras, grasland)?

Bossen met hoge beschermingswaarde: Als er bosgebieden zijn die bijzonder zeldzaam zijn in uw land of ter wereld wordt het bos waarschijnlijk beschouwd als bos met hoge beschermingswaarde.

Milieukundige functies: Vervullen enige delen van het bos belangrijke milieukundige functies voor de gemeenschap of voor anderen die stroomafwaarts van het bosgebied wonen (bv. bescherming van drinkwaterbronnen, het voorkomen van aardverschuivingen)?

Bossen met hoge beschermingswaarde: Als deze functies bijzonder belangrijk zijn, wordt het bos waarschijnlijk beschouwd als bos met hoge beschermingswaarde.

Sociale en culturele waarden: Zijn er gemeenschappen die van het bos afhankelijk zijn voor enige producten (bv. hout, brandhout, dieren, schors, zaden, etc.)? Zijn er gemeenschappen voor wie het bos van culturele of historische betekenis is (bv. begraafplaatsen, restanten van oude dorpen, heilige plaatsen)? Om deze vragen te beantwoorden zal u deze lokale gemeenschappen moeten betrekken en met hen spreken over het bos en de manier waarop ze het gebruiken.

Bossen met hoge beschermingswaarde: Als het bos bijzonder belangrijk is voor gemeenschappen voor de toegankelijkheid van producten of voor culturele redenen, wordt het bos waarschijnlijk beschouwd als bos met hoge beschermingswaarde.

Of u uw bos nu classificeert met hoge beschermingswaarden of niet, u moet steeds de biodiversiteit, milieukundige functies en sociale gebruiken in overweging nemen wanneer u beslist over het beheer van uw bos.

Definities

Biodiversiteit de variatie van de natuur – de variatie (of diversiteit) van soorten, populaties en ecosystemen.

Bossen met hoge beschermingswaarde (Eng. High Conservation Value Forests of kortweg HCVFs) zijn bossen met opvallende of kritieke betekenis. De significantie van deze bossen is dat ze extreem belangrijke milieukundige of sociale waarden (hoge beschermingswaarden) ondersteunen.

De 6 types van bossen met hoge beschermingswaarde (Eng. High Conservation Value of kortweg HCV)

HCV 1 bosgebieden die globale, regionale of nationaal significante concentraties van biodiversiteitwaarden bevatten (dit omvat: beschermde gebieden, zeldzame of beschermde soorten, endemische soorten en seizoensgebonden concentraties van soorten)

HCV 2 globale, regionale of nationaal significant grote bossen op landschapsniveau

HCV 3 bosgebieden die zeldzame of bedreigde ecosystemen bevatten of erin gelegen zijn

HCV 4 bosgebieden die basisfuncties vervullen in kritieke situaties (dit omvat: bescherming van de waterscheidingen en bescherming tegen erosie en vernietigende bosbranden)

HCV 5 bosgebieden die fundamenteel zijn voor het tegemoetkomen aan de basisbehoeften van lokale gemeenschappen

HCV 6 bosgebieden die kritiek zijn voor de traditionele culturele identiteit van lokale gemeenschappen

(Deze zes types zijn een uitwerking van de definitie van FSC voor bossen met hoge beschermingswaarde – zie de inhoudstabel van termen in de FSC Standaard FSC-STD-01-001)

Om een bos met hoge beschermingswaarde te zijn is het enkel nodig dat het bos belangrijke waarden heeft in één van de zes categorieën. Het kan voorkomen dat het hele bos wordt beschouwd als hoge beschermingswaarden biedend, of het kan gebeuren dat het bos enkel deels deze waarden heeft en het dat deel van het bos is dat u moet beheren op een manier om die waarden te beschermen.

© Michael Terrettaz / WWF-Cannon

STAP 2 BEHEER

Beheer

Eens u een identificatie heeft gedaan van de belangrijkste kernaspecten van het bos en haar biodiversiteit, moet u er zeker van zijn dat uw beheerplan deze aspecten beschermt. Daarom:

Werk uw doelstellingen uit: wat moet u beschermen en behouden (bv. we hebben bedreigde vogelsoorten dus “we willen het bos beschermen waarin ze nesten bouwen”)?

Identificeer enige problemen: wat zijn de bedreigingen (bv. “exploitatie verstoort de vogels wanneer ze broeden” en “er zijn stropers die vogeleieren stelen”)?

Beslis over de nodige acties: wat kan u doen (bv. “vermijd exploitatie in een bepaald deel van het bos tijdens het nestseizoen” en “roep de hulp in van lokale beschermingsdiensten om stropen tegen te gaan” [het kan gebeuren dat u er niet in slaagt om een externe dreiging te controleren, maar u moet tenminste tonen dat u stappen heeft ondernomen om ze proberen te verminderen])?

Onderneem die acties! Het heeft geen zin om beoordelingen en plannen te maken om dan toch geen acties te ondernemen. Voorbeelden van acties om biodiversiteit te behouden en bossen met hoge beschermingswaarde te behouden zijn:

- Het creëren van een beschermde zone rond een belangrijke culturele site of een moeras
- Enige verstoring van het bos vermijden tijdens het broedseizoen van een bepaalde soort
- Maatregelen nemen om illegale jacht op een beschermde soort te verminderen
- Kapschema's aanpassen om het algemene niveau van verstoring voor de bodem of water te verminderen

STAP 3 VOLG OP

Volg Op

U zou regelmatig moeten controleren wat er gebeurt met de biodiversiteit en/of bossen met hoge beschermingswaarde – en in het bijzonder wanneer uw beheer deze wenst te behouden.

Opvolging hoeft niet complex of duur te zijn. Vorm eenvoudigweg een antwoord op volgende vragen:

- Wat gaat u opvolgen en waarom?
- Hoe gaat u dit doen?
- Wie zal dit doen en hoe vaak?
- Met wie zal u de resultaten bespreken en hoe zal u de resultaten verder gebruiken?

Een simpel opvolgingsplan kan opgesteld worden met de antwoorden op deze vragen. (Voor meer informatie over dit onderwerp, zie ook Nota 5 “Eenvoudige Methodes voor Opvolging” in deze reeks)

Als sommige van –of al- uw bossen beschouwd worden als bossen met hoge beschermingswaarde betekent **dit niet automatisch dat u er niet mag exploiteren**. Het betekent wel dat u mogelijk speciale voorzorgen moet nemen om de waarden die bestaan niet te beschadigen.

Als uw onderneming weinig intensief is, is het zeer waarschijnlijk dat uw huidige activiteiten de algemene biodiversiteit of hoge beschermingswaarden niet zullen beïnvloeden (maar u moet dit wel controleren!); in sommige gevallen zorgt het bosbeheer zelfs voor een beter behoud dan wanneer er helemaal geen beheer zou zijn. In deze gevallen moet u kunnen aantonen dat uw activiteiten de biodiversiteit en hoge beschermingswaarden niet substantieel negatief beïnvloeden.

© Tim Rayden / ProForest

Zones voor behoud

Sommige FSC standaards refereren naar de behoefte om zones voor behoud te creëren om er zeker van te zijn dat sommige soorten beschermd worden, en/of om er zeker van te zijn dat er voor elk vegetatietype van uw bos een beschermde zone bestaat. Voor ieder geval zou u moeten bekijken of dit werkelijk nuttig of geschikt is. Voor kleine bossen is vaak elke grootte van een zone voor behoud te klein om echt nuttig te kunnen zijn. In het geval van vele laag intensieve ondernemingen (bv. wanneer men enkel fruit of noten oogst) is een zone voor behoud vaak niet nodig om de vegetatie of biodiversiteit te beschermen: u beschermt dit mogelijks al voldoende!

Voor groepen van kleine bossen zou het zinvol kunnen zijn om behoud te beschouwen op groepsniveau, eerder dan individuele zones voor behoud te installeren.

Thet geval van groeps-certificering

Gecertificeerde groepen zijn zeer afwisselend: ze verschillen in organisatie, grootte, intensiteit van beheer, bostype en hoe dicht bij elkaar de groepsleden gelokaliseerd zijn.

Als gevolg van deze variatie zullen verschillende groepen de biodiversiteit en hoge beschermingswaarden op verschillende manieren beheren.

De groepsmanager, groepsleden en certificeerders zullen hun kritisch vermogen moeten gebruiken en overeenkomen op welk niveau ze de aspecten van biodiversiteit en hoge beschermingswaarden binnen hun groeps-certificaat willen behandelen. Ze zullen deze beslissing moeten documenteren zodat de verantwoordelijkheid voor het beheer van biodiversiteit en hoge beschermingswaarden duidelijk en verstaanbaar is voor iedereen.

Er bestaan hoofdzakelijk drie types van groepen, die normaal gezien verschillende strategieën toepassen voor het beheer van biodiversiteit en bossen met hoge beschermingswaarden.

Een groep van FSC bouseigendommen die lijkt op één enkel bos (De eigendommen van de groepsleden liggen naast elkaar en hebben samen de ecologische eigenschappen van één enkel groot bos).	Hoe meer de groep lijkt op één enkel groot bos, hoe meer collectieve actie aangewezen zal zijn & hoe waarschijnlijker dat een behoudsplan voor het hele gebied voordeliger en kostenefficiënter zal zijn dan vele kleinschalige individuele acties. Voor deze groep is het waarschijnlijk dat een deel van de identificatie, beheer en opvolging beter op landschapsniveau gebeurt. In dit geval wordt de verantwoordelijkheid voor het beheer van waarden best op groepsniveau genomen – hoewel individuele acties en consultaties op lokaal niveau ook nodig kunnen zijn.
Kleine FSC bouseigendommen in een niet-boslandschap (De bossen van de groepsleden vertegenwoordigen bouseilanden in een niet-bosachtig landschap).	Het is onwaarschijnlijk dat gemeenschappelijk beheer voordeel oplevert voor enige kritische waarden. Het is meestal eerder aangewezen dat elke lid zijn/haar beslissingen afzonderlijk neemt over het beheer van de geïdentificeerde milieukundige waarden. Maar het kan nog steeds aangewezen zijn om een deel van de identificatie, beheer en opvolging op groepsniveau uit te voeren om de kosten te drukken.
Kleine FSC bouseigendommen in een niet-FSC boslandschap (De bossen van de groepsleden maken deel uit van een groot boslandschap, maar hun eigendommen zijn niet aaneengesloten. Andere bouseigendommen binnen het boslandschap zijn onderworpen aan andere beheersplannen en maken geen deel uit van de gecertificeerde groep).	Het is meestal aangewezen voor iedere bosbeheerder om de relevante waarden te beheren, maar ook om te proberen bredere waarden collectief te coördineren met de andere groepsleden en niet-gecertificeerde burens te beïnvloeden om duurzaam te handelen. Acties (of non-acties) van de bouseigendommen die niet deel uitmaken van de groep kunnen risico's inhouden. Het is mogelijk dat groepsleden deze bedreigingen niet kunnen controleren – maar ze moeten proberen een eenvoudige strategie te ontwikkelen om samen met de niet-gecertificeerde eigendommen de risico's te bedwingen.

FSC vereisten

FSC verwacht van bosondernemingen dat ze: Zeldzame en bedreigde soorten (vogels, planten, reptielen etc.) beschermen. De gebieden waarin deze soorten leven, zich voeden en broeden (hun habitats) beschermen. Ongeoorloofde jacht of verzamelen van dieren of planten controleren. De 'natuurlijke functies' van het bos beschermen. Met andere woorden er zeker van zijn dat er een balans bestaat tussen de bomen van verschillende leeftijden, waaronder zaailingen, en dat er nog steeds een natuurlijke variëteit aan soorten en vegetatietypes aanwezig is. (overgenomen uit FSC Principe 6)

FSC is bijzonder bezorgd over kritiek belangrijke bossen en verwacht van bosondernemingen dat ze:

Identificeren of er enige bossen met hoge beschermingswaarden voorkomen binnen het bosbeheergebied;

Overleggen met andere mensen over wat deze waarden zijn en hoe ze best beheerd worden;

Deze bosgebieden **te beheren** op een manier dat de waardevolle kwaliteiten beschermd worden;

Het bosgebruik en de bossen met hoge beschermingswaarden **op te volgen** om te zien of ze beschermd worden volgens plan. (overgenomen uit FSC Principe 9)

Waar kan u meer informatie vinden?

Online bronnen: Nota 5: "Eenvoudige Methodes voor Opvolging" www.fsc.org/smallholders

Het netwerk voor hoge beschermingswaarden: www.hcvnetwork.org

Specifieke documenten: Step by Step guide to Meeting FSC Certification Requirements for the Management and Monitoring of Biodiversity and High Conservation Value Forests – for Small and Low Intensity Managed Forests